

ශීර්ෂය - 011 - මුදල් කොමිෂන් සභාව

1. මූල්‍ය ප්‍රකාශන

1.1 මතය

ශීර්ෂය 011 - මුදල් කොමිෂන් සභාවේ 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට මූල්‍ය තත්ත්වය පිළිබඳ ප්‍රකාශය, එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය කාර්යසාධන ප්‍රකාශය හා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශනය සහ ප්‍රමාණාත්මක ගිණුම්කරණ ප්‍රතිපත්තිවලට අදාළ තොරතුරුද ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලට අදාළ සටහන්වලින් සමන්විත 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා වූ මූල්‍ය ප්‍රකාශන 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ විධිවිධාන සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(1) ව්‍යවස්ථාවේ ඇතුළත් විධිවිධාන ප්‍රකාර මාගේ විධානය යටතේ විගණනය කරන ලදී. 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 11(1) වගන්තිය ප්‍රකාරව මුදල් කොමිෂන් සභාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මාගේ අදහස් දැක්වීම් හා නිරීක්ෂණයන් ඇතුළත් සම්පිණ්ඩන වාර්තාව 2024 මැයි 15 දින ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරී වෙත නිකුත් කරන ලදී. විගණන පනතේ 11(2) වගන්තිය ප්‍රකාරව අධිකාරයට අදාළ වාර්ෂික විස්තරාත්මක කළමනාකරණ විගණන වාර්තාව 2024 ජූලි 29 දින ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරී වෙත නිකුත් කරන ලදී. ශ්‍රී ලංකා ප්‍රජාතාන්ත්‍රික සමාජවාදී ජනරජයේ ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 154(6) ව්‍යවස්ථාව සමඟ සංයෝජිතව කියවිය යුතු 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 10 වගන්තිය ප්‍රකාරව මෙම වාර්තාව පාර්ලිමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

මුදල් කොමිෂන් සභාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශනවලින් 2023 දෙසැම්බර් 31 දිනට මුදල් කොමිෂන් සභාවේ මූල්‍ය තත්ත්වය සහ එදිනෙන් අවසන් වර්ෂය සඳහා මූල්‍ය කාර්යසාධනය හා මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය පොදුවේ පිළිගත් ගිණුම්කරණ මූලධර්මවලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කරන බව මා දරන්නා වූ මතය වේ.

1.2 මතය සඳහා පදනම

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිතීන්ට (ශ්‍රී.ලං.වි.ප්‍ර) අනුකූලව මා විගණනය සිදු කරන ලදී. මෙම විගණන ප්‍රමිතීන් යටතේ වූ මාගේ වගකීම, මෙම වාර්තාවේ මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය සම්බන්ධයෙන් විගණකගේ වගකීම යන කොටසේ තවදුරටත් විස්තර කර ඇත. මාගේ මතය සඳහා පදනමක් සැපයීම උදෙසා මා විසින් ලබාගෙන ඇති විගණන සාක්ෂි ප්‍රමාණවත් සහ උචිත බව මාගේ විශ්වාසයයි.

1.3 මූල්‍ය ප්‍රකාශන සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ වගකීම

පොදුවේ පිළිගත් ගිණුම්කරණ මූලධර්මවලට අනුකූලව හා 2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 38 වගන්තියේ සඳහන් විධිවිධානවලට අනුකූලව සත්‍ය හා සාධාරණ තත්ත්වයක් පිළිබිඹු කෙරෙන පරිදි මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීම හා වංචා සහ වැරදි හේතුවෙන් ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන්ගෙන් තොරව මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකි වනු පිණිස අවශ්‍යවන අභ්‍යන්තර පාලනය තීරණය කිරීම ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ වගකීම වේ.

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 16(1) වගන්තිය ප්‍රකාරව කොමිෂන් සභාව විසින් වාර්ෂික හා කාලීන මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළියෙල කිරීමට හැකිවන පරිදි ස්වකීය ආදායම්, වියදම්, වත්කම් හා බැරකම් පිළිබඳ තිසි පරිදි පොත්පත් හා වාර්තා පවත්වා ගෙන යා යුතුය.

ජාතික විගණන පනතේ 38(1)(ඇ) උප වගන්තිය ප්‍රකාරව කොමිෂන් සභාවේ මූල්‍ය පාලනය සඳහා සඵලදායී අභ්‍යන්තර පාලන පද්ධතියක් සකස් කර පවත්වා ගෙන යනු ලබන බවට ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරී සහතික විය යුතු අතර එම පද්ධතියේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව කලින් කල සමාලෝචනයක් සිදු කර ඒ අනුව පද්ධතිය ඵලදායී ලෙස කරගෙන යාමට අවශ්‍ය වෙනස්කම් සිදු කරනු ලැබිය යුතුය.

1.4 මූල්‍ය ප්‍රකාශන විගණනය පිළිබඳ විගණකගේ වගකීම

සමස්තයක් ලෙස මූල්‍ය ප්‍රකාශන, වංචා හා වැරදි හේතුවෙන් ඇතිවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් තොර බවට සාධාරණ තහවුරුවක් ලබාදීම සහ මාගේ මතය ඇතුළත් විගණන වාර්තාව නිකුත් කිරීම මාගේ අරමුණ වේ. සාධාරණ සහතිකවීම උසස් මට්ටමේ සහතිකවීමක් වන නමුත්, ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනය සිදු කිරීමේදී එය සෑම විටම ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් අනාවරණය කර ගන්නා බවට වන තහවුරු කිරීමක් නොවනු ඇත. වංචා සහ වැරදි තනි හෝ සාමූහික ලෙස බලපෑම නිසා ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශනයන් ඇති විය හැකි අතර, එහි ප්‍රමාණාත්මක භාවය මෙම මූල්‍ය ප්‍රකාශන පදනම් කර ගනිමින් පරිශීලකයන් විසින් ගනු ලබන ආර්ථික තීරණ කෙරෙහි වන බලපෑම මත රඳා පවතී.

ශ්‍රී ලංකා විගණන ප්‍රමිති ප්‍රකාරව විගණනයේ කොටසක් ලෙස මා විසින් විගණනයේදී වෘත්තීය විනිශ්චය සහ වෘත්තීය සැකමුසුබවින් යුතුව ක්‍රියා කරන ලදී. මා විසින් තවදුරටත්,

- ප්‍රකාශ කරන ලද විගණන මතයට පදනමක් සපයා ගැනීමේ දී වංචා හෝ වැරදි හේතුවෙන් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇති විය හැකි ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන් ඇතිවීමේ අවදානම් හඳුනාගැනීම හා තක්සේරු කිරීම සඳහා අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කර ක්‍රියාත්මක කරන ලදී. වරදවා දැක්වීම් හේතුවෙන් සිදුවන ප්‍රමාණාත්මක සාවද්‍ය ප්‍රකාශයන්ගෙන් සිදුවන බලපෑමට වඩා වංචාවකින් සිදුවන්නා වූ බලපෑම ප්‍රබල වන්නේ ඒවා දුස්සන්ධානයෙන්, ව්‍යාජ ලේඛන සැකසීමෙන්, වේතනාන්විත මහඟුරීමෙන්, වරදවා දැක්වීමෙන් හෝ අභ්‍යන්තර පාලනයන් මඟ හැරීමෙන් වැනි හේතු නිසා වන බැවිනි.
- අභ්‍යන්තර පාලනයේ සඵලදායීත්වය පිළිබඳව මතයක් ප්‍රකාශ කිරීමේ අදහසින් නොවුවද, අවස්ථාවෝචිතව උචිත විගණන පරිපාටි සැලසුම් කිරීම පිණිස අභ්‍යන්තර පාලනය පිළිබඳව අවබෝධයක් ලබා ගන්නා ලදී.
- හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය සහ අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණ අයුරින් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ඇතුළත් බව ඇගයීම.
- මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල ව්‍යුහය හා අන්තර්ගතය සඳහා පාදක වූ ගනුදෙනු හා සිද්ධීන් උචිත හා සාධාරණව ඇතුළත් වී ඇති බව සහ හෙළිදරව් කිරීම් ඇතුළත් මූල්‍ය ප්‍රකාශනවල සමස්ත ඉදිරිපත් කිරීම අගයන ලදී.

මාගේ විගණනය තුළදී හඳුනාගත් වැදගත් විගණන සොයාගැනීම්, ප්‍රධාන අභ්‍යන්තර පාලන දුර්වලතා හා අනෙකුත් කරුණු පිළිබඳව ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරී දැනුවත් කරන ලදී.

1.5 වෙනත් තෛතික අවශ්‍යතා පිළිබඳ වාර්තාව

2018 අංක 19 දරන ජාතික විගණන පනතේ 6 (1) (ඇ) වගන්තිය ප්‍රකාරව පහත සඳහන් කරුණු මා ප්‍රකාශ කරමි.

- (අ) මූල්‍ය ප්‍රකාශන ඉකුත් වර්ෂය සමඟ අනුරූප වන බවට,
- (ආ) ඉකුත් වර්ෂයට අදාළ මූල්‍ය ප්‍රකාශන පිළිබඳව මා විසින් කර තිබුණු නිර්දේශ ක්‍රියාත්මක කර තිබුණි.

2. මූල්‍ය සමාලෝචනය

2.1 වියදම් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය

මුදල් රෙගුලාසි 50 ප්‍රකාරව වියදම් ඇස්තමේන්තු පිළියෙල නොකිරීම හේතුවෙන් පුනරාවර්තන වැය විෂයයන් 05 ක රු.8,811,623 ක් හා මූලධන වැය විෂයයන් 03 ක රු.175,195 ක් වශයෙන් ශුද්ධ ප්‍රතිපාදනයෙන් සියයට 20 සිට සියයට 78 දක්වා පරාසයක ප්‍රතිපාදන ඉතිරිවීම් පැවතුණි.

ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ අදහස් දැක්වීම

රජයේ මුදල් රෙගුලාසි, චක්‍රලේඛ සහ මාර්ගෝපදේශවලට අනුව 2023 වර්ෂයේ අයවැය සකස් කලද, 2020 වර්ෂයේ සිට රටේ පැවති ආර්ථික අර්බුදය හමුවේ විටින් විට රජය මගින් නිකුත් කරන ලද රාජ්‍ය කළමනාකරණ චක්‍රලේඛ අනුව අත්‍යාවශ්‍ය වියදම් සහ මිලදී ගැනීම් වලට සීමා වීමට සිදුවීම මත මෙම වැය විෂයන්හි ප්‍රතිපාදන ඉතිරි වීමට ප්‍රධාන වශයෙන් හේතු වී ඇත.

නිර්දේශය

මුදල් රෙගුලාසි 50 ප්‍රකාරව සකසුරුවම්ව හා කාර්යක්ෂමතාවය පිළිබඳ නිසි සැලකිල්ලෙන් යුක්තව නිවැරදිව වියදම් ඇස්තමේන්තු පිළියෙල කළ යුතු වේ.

2.2 නීති, රීති හා රෙගුලාසිවලට අනුකූල නොවීම

නියැදි විගණන පරීක්ෂණවලදී නිරීක්ෂණය වූ නීති, රීති හා රෙගුලාසිවල විධිවිධානවලට අනුකූල නොවූ අවස්ථා පහත විග්‍රහ කර දැක්වේ.

නීති, රීති හා රෙගුලාසිවලට යොමුව	නිරීක්ෂණය අනුකූල නොවීම	ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
2023 නොවැම්බර් 30 දිනැති අංක 05/2023 දරණ රාජ්‍ය ගිණුම් මාර්ගෝපදේශය			
(i) 06 වගන්තිය	පුනරාවර්තන වැය විෂයයන් අතර මු.රෙ. 66/69 යටතේ රු.2,216,000 ක ප්‍රතිපාදන මාරුකිරීම් පැවතුනද එය ACA-2වැඩසටහන් අනුව වියදම් සාරාංශයේ දක්වා නොතිබුණි.	මු.රෙ. 66 යටතේ ප්‍රතිපාදන මාරු කළද පුනරාවර්තන වැය විෂයන් වල ධන සහ ඍන අගයන් ගැලපීමෙන් ශුද්ධ අගය බිංදුව වීම මත අංක 03 නිරුව හිස්ව තබා ඇත.	දත්ත නිවැරදිව සහ සම්පූර්ණ ලෙස ඇතුළත් කරමින් මූල්‍ය ප්‍රකාශන වලට අදාළ ආකෘති පිළියෙල කළ යුතුවේ.
(ii) 7.7 වගන්තිය	මුදල් හා හරස් සටහන් යන දෙකම සැලකිල්ලට ගෙන සෘජු ක්‍රමය භාවිතා කර පිළියෙල කළ යුතු බව සඳහන් වුවද කොමිෂන් සභාවේ 2023 මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය පිළියෙල කිරීමේදී හරස් සටහන් සැලකිල්ලට ගෙන නොතිබීම හේතුවෙන් සමාලෝචිත වර්ෂයේ අත්තිකාරම් අය කර ගැනීම් සහ අත්තිකාරම් ගෙවීම් රු.814,544 කින් අඩුවෙන් දක්වා තිබුණි.	අතපසුවීමකින් හරස් සටහන් ඇතුළත් නොකිරීම නිසා අත්තිකාරම් අයකර ගැනීම් සහ අත්තිකාරම් ගෙවීම් ප්‍රවාහ යටතේ රු.814,544 කින් අඩුවෙන් දක්වා ඇත.	රාජ්‍ය ගිණුම් මාර්ගෝපදේශය ප්‍රකාරව මුදල් ප්‍රවාහ ප්‍රකාශය පිළියෙල කළ යුතු වේ.

3. මෙහෙයුම් සමාලෝචනය

3.1 වත්කම් කළමනාකරණය

පහත සඳහන් නිරීක්ෂණයන් කරනු ලැබේ.

විගණන නිරීක්ෂණය	ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
(අ) කොමිෂන් සභාව විසින් භාවිතයට නොගන්නා වර්ග 04 කට අයත් ටෝනර් 18 ක තොගයක් 2024 පෙබරවාරි 28 දිනට ගබඩාවේ නිශ්ක්‍රීයව පැවතුනි.	මෙම ටෝනර් 18 ලබා දීම සඳහා රජයේ විවිධ ආයතන සහ පාසල් කිහිපයක් වෙත ලිපි මගින් දන්වා ඇති අතර තවමත් ඒ සඳහා ප්‍රතිචාර ලැබී නොමැත. මෙම ටෝනර් ලබා ගැනීම සඳහා ආයතන ඉදිරිපත් නොවන්නේ නම් ඒවා වෙන්දේසි කිරීමට ඉදිරියේදී කටයුතු කරමි.	අවශ්‍යතාවය සහ පවතින හානිය පිළිබඳ සැලකිලිමත්ව මිලදී ගැනීම සිදු කළයුතු අතර නිශ්ක්‍රීයව පවතින ටෝනර් සම්බන්ධයෙන් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු වේ.
(ආ) කොමිෂන් සභාවට අයත් නොවන ඉදිකිරීම් යන්ත්‍ර 02 ක් හා භාවිතයෙන් ඉවත් කරන ලද වාහන ටයර් 08 ක් අපහරණය කිරීමෙන් තොරව අබලි හානිය ලෙස ගබඩාවේ රඳවාගෙන තිබුණි.	මෙම මෝටර් යන්ත්‍ර 02 ඇතුළුව ටයර් සහ අනෙකුත් අබලි ද්‍රව්‍ය අපහරණය කිරීම සඳහා නිර්දේශ ලබා ගැනීමට කමිටුවක් පත් කරන ලද අතර කමිටු වාර්තාව ලද විගස ඉදිරියේදී එම ද්‍රව්‍ය අපහරණය කිරීමට කටයුතු කරමි.	මෙම ඉදිකිරීම් යන්ත්‍ර 02 හා භාවිතයෙන් ඉවත් කරන ලද ටයර් 08 සම්බන්ධයෙන් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු වේ.

3.2 කළමනාකරණ දුර්වලතා

විගණන නිරීක්ෂණය	ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ අදහස් දැක්වීම	නිර්දේශය
කොමිෂන් සභාවේ 2023 වර්ෂයේ හානිය සමීක්ෂණ වාර්තාව අනුව හානිය අයිතම් 13 ක ඒකක 60 ක අතිරික්තයක්ද හානිය අයිතම් 14 ක ඒකක 48 ක උණනාවක්ද පැවතුනි.	මෙම අතිරික්ත සහ උණනා, 2023 වර්ෂයේ තාක්ෂණික නොවන හානිය සම්බන්ධයෙන් වන අතර, අදාල වාර්තාව මගින් හානිය වල නම් නිවැරදිව හඳුනාගත නොහැකිවීම සහ නිවැරදිව හානිය වෙන්කර හඳුනාගත නොහැකි වීම මත මෙම අතිරික්ත සහ උණනා, වාර්තාව මගින් ඉදිරිපත් කර ඇත. එබැවින් මෙම අතිරික්ත සහ උණනා පරීක්ෂා කර නිර්දේශ ලබාදීම සඳහා කමිටුවක් පත්කර	මෙම අතිරික්ත සහ උණනා සම්බන්ධයෙන් සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගත යුතු වේ.

ඇති අතර, ඔවුන්ගේ නිර්දේශ ලබාගත් විගස මෙම විෂමතාවයන් නිවැරදිව ගැලපීමට හැකි බව දන්වමි.

4. මානව සම්පත් කළමනාකරණය

විගණන නිරීක්ෂණය

සමාලෝචිත වර්ෂයේ දෙසැම්බර් 31 දිනට කොමිෂන් සභාවේ ජ්‍යෙෂ්ඨ මට්ටමේ පුරප්පාඩු 03ක්, ද්විතියික මට්ටමේ පුරප්පාඩු 07 ක් හා ප්‍රාථමික මට්ටමේ පුරප්පාඩු 04 ක් ලෙස පුරප්පාඩු 14 ක් පැවති අතර 2024 මාර්තු 31 දින වන විටත් ඉන් පුරප්පාඩු 13 ක් සම්පූර්ණකර නොතිබුණි.

ප්‍රධාන ගණන්දීමේ නිලධාරීගේ අදහස් දැක්වීම

ජ්‍යෙෂ්ඨ මට්ටමේ පුරප්පාඩු 01 සඳහා නිලධාරීන් අනුයුක්ත කරන ලෙස අධ්‍යක්ෂ ශ්‍රී ලංකා ක්‍රමසම්පාදන අංශය වෙත දන්වා හා රාජ්‍ය පරිපාලන අමාත්‍යාංශය වෙත දන්වා ඇත. ද්විතීය මට්ටමේ තනතුරු 03 ක් මේ වන විට සම්පූර්ණ කර ඇත. කළමනාකරණ සේවා නිලධාරීන් 03 ක් සම්පූර්ණ කර දෙන ලෙස රාජ්‍ය පරිපාලන අමාත්‍යාංශය දැනුවත් කර ඇති අතර තාක්ෂණ නිලධාරී තනතුර සඳහා වැඩ බැලීමේ පදනම මත පළාත් බදු මාර්ග සංවර්ධන අධිකාරියෙන් නිලධාරියෙකු ලබාගෙන ඇත. ප්‍රාථමික මට්ටමේ පුරප්පාඩු එලෙසම පවතී.

නිර්දේශය

කාර්ය සාධනයට අහිතකර ලෙස බලපාන අත්‍යවශ්‍ය තනතුරුවල පුරප්පාඩු සම්පූර්ණ කර ගැනීමට කටයුතු සිදු කළ යුතු වීම.